

Crim i càstig a Sant Petersburg

Grafit en suport de Voïna, fet pel grup d'artistes de Nova York Artists 4 Israel, en un carrer d'aquesta ciutat nord-americana.

Les accions del col·lectiu d'artistes Voïna incomoden des de fa mesos les autoritats russes. Paradoxalment, mentre dos membres del grup eren a la presó, foren nominats per al premi Innovació, creat pel Ministeri de Cultura, que es lliurarà el dia 7 d'abril.

Com cada nit, el pont llevadís de Liteïni, a Sant Petersburg, s'enlairà per a permetre el pas dels vaixells que transiten pel riu Neva. En arribar a 67 graus d'inclinació màxima, un gran sexe masculí pintat de

color blanc sobre el quitrà es va mostrar amb tota l'esplendor davant les finestres de la seu de l'FSB, l'antic i temut KGB, situada a l'altra banda del carrer. Aquesta acció, batejada com a *Titola capturada pel KGB*, fou duta a terme

per una vintena de membres del grup Voïna, un col·lectiu d'artistes russos que s'ha fet molt popular els darrers mesos per les performances provocatives que duu a terme. En menys de 30 segons, que és l'interval de temps que passa entre el tancament al trànsit del pont Liteïni i l'inici de l'enlairament, els artistes de Voïna van dibuixar un penis de 65 metres de cap a cap de la plataforma mòbil del pont. Tot i que aquesta acció es va fer el juny del 2010, ara torna a ser un tema d'actualitat a Rússia, per una raó: Voïna ha estat nominat per un grup d'experts per a rebre el premi d'art contemporani Innovació 2010, en la modalitat de les arts visuals. Els noms dels premiats d'aquest guardó, que atorga el

Ministeri de Cultura, es faran públics el dia 7 d'abril.

Voina, que en rus vol dir 'guerra', fou creat l'any 2007 per un grup d'estudiants de filosofia de la Universitat de Lomonosov, a Moscou, entre els quals es destacaven Oleg Vorotnikov i Natàlia Sokol. L'objectiu del grup, segons que es desprèn de la seva web, és "desenvolupar art de carrer monumental i patriòtic". El col·lectiu assegura que actualment és format per uns 200 membres. Voina es va fer conèixer l'any 2008, amb tot un seguit d'aparicions espectaculars. A final de febrer, la vigília de les eleccions que van portar Dmitri Medvedev a la presidència de Rússia, cinc parelles formades per membres de Voina van muntar una sessió col·lectiva de sexe al Museu Nacional de Biologia, a Moscou, davant d'un ós dissecat i sota una pancarta que deia: "Clau per l'hereu, el petit osset". En rus *medved* vol dir 'ós'. Més tard, el primer de maig d'aquell any, Voina va celebrar el Dia del Treball llançant gats vius als treballadors d'un restaurant McDonalds, amb l'objectiu, segons ells, de posar fi a la seva "avorrida rutina". Tal com explicava Oleg Vorotnikov en unes declaracions recollides pel setmanari francès *Courrier International*, l'acció va tenir un resultat doble: "Els gats van poder menjar hamburgueses i els treballadors, conèixer l'art contemporani d'esquerres."

En el decurs del 2008, tanmateix, les accions de Voina van anar guanyant espectacularitat. El 7 de setembre d'aquell any, en homenatge als anomenats *desembristes*, els militars que l'any 1825 es van revoltar contra el tsar Nicolau I, Voina va escenificar una execució pública en uns grans magatzems. En aquesta acció, titulada *En memòria dels desembristes, un regal a Iuri Lujkov*, els executats representaven ser homosexuals i treballadors asiàtics, dos dels col·lectius que Lujkov, alcalde de Moscou en aquell moment, havia denigrat públicament. Posteriorment, el novembre del 2008, per l'aniversari de la Revolució Russa, Voina va muntar una acció, titulada *Tempesta a la Casa Blanca*, que va consistir a projectar, amb l'ajut d'un focus de llum làser, diverses imatges gegants a la façana de l'edifici de la Duma, el parlament rus, a Moscou. Eren imatges com ara la bandera pirata, amb la calavera i les tibies, o el símbol del rat-penat de Batman.

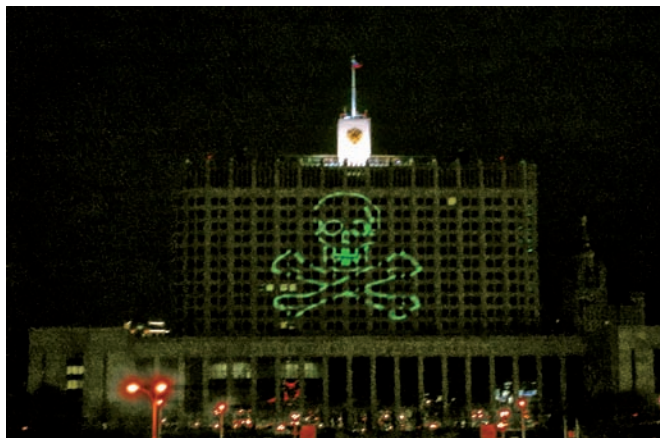
Tanmateix, la gota que va fer vessar el got de la paciència de les autoritats russes va arribar el setembre del 2010. Només uns mesos després de l'espectacular acció del pont Liteini de Sant Petersburg, Voina va muntar una altra performance en aquella ciutat, batejada amb el nom de *Revolta a Palau*. Un grup de membres de Voina, entre els quals hi havia Oleg Vorotnikov i també Leonid Nikolàiev –un altre dels líders del grup– van tombar

de cap per avall mitja dotzena de cotxes de policia als carrers de Sant Petersburg amb l'objectiu de protestar pel nivell de corrupció que, a parer seu, hi ha en els cossos de la policia russa.

Crida i cerca. A les 7 del matí del 15 de novembre del 2010 la policia irrompia en un apartament de Moscou, on dormien alguns dels membres del col·lectiu Voina. Tal com s'explica a la web del grup, els policies van obligar-los a ajeure's a terra i els van lligar les mans a l'esquena, tot advertint-los que tenien dret a usar les armes. Tot seguit, Oleg Vorotnikov i Leonid Nikolàiev, emmanillats i amb bosses de plàstic al cap, van ser introduïts en una furgoneta de policia i traslladats a una presó de Sant Petersburg. De fet, els membres de Voina eren en situació de crida i cerca des de feia setmanes, per ordre d'un jutge d'aquesta ciutat, a causa d'haver tombat els cotxes de policia. L'empresonament de Vorotnikov i Nikolàiev va moure un gran enrenou dins el món artístic, no tan sols de Rússia, sinó d'arreu del món. A Moscou, un col·lectiu d'artistes anomenat AES+F va organitzar una col·lecta de diners per a pagar-los un advocat. Al Regne Unit, el grafiter Banksy, un dels més famosos del món, va posar a la venda una de les seves obres per a aconseguir els 140.000 dòlars de la fiança. Si bé, de primer, el jutge de Sant Petersburg va rebutjar el pagament, a final de febrer

Titola capturada pel KGB, acció de Voina duta a terme a Sant Petersburg el juny del 2010. Clau per l'hereu, el petit osset, sessió col·lectiva de sexe organitzada per Voina al Museu Nacional de Biologia, a Moscou, el febrer del 2008.

En memòria dels desembristes. Un regal a Iuri Lujkov, acció duta a terme per Voina el setembre del 2008. Tempesta a la Casa Blanca, acció de Voina al parlament rus, a Moscou, el novembre del 2008.

va canviar de parer i els dos artistes de Voina foren alliberats. Sobre ells, això no obstant, pesa un càrrec de “vandalisme amb connotacions polítiques” que els podria comportar set anys de presó. L’endemà de ser posats en llibertat, alguns membres de Voina foren assaltats al carrer moments després d’oferir una conferència de premsa, tal com assegurava a la web, per un grup d’homes amb aparença de sicaris, que els van colpejar. Tot i la denúncia interposada, aquesta agressió encara no ha estat aclarida per les autoritats russes.

Així doncs, gràcies a Banksy, els dos artistes de Voina que eren a la presó van quedar en llibertat. Aleksei Plutser-Sarno, considerat l’ideòleg del grup, que va poder fugir a l’estranger i evitar de ser detingut, mostrava una gran gratitud per la solidaritat mostrada pel grafiter britànic. “Estem molt agraïts pel seu suport. L’ajut de Banksy atraurà l’atenció del món sencer envers la repressió de què som víctimes, i també envers un problema encara més gran, que és la liquidació de la democràcia a Rússia”, deia Plutser-Sarno, tal com recollia el diari britànic *The Guardian* a mitjan desembre del 2010. En una altra entrevista, feta per la corresponsal del diari nord-americà *The New York Times* a Kíev, la capital d’Ucraïna, Plutser-Sarno assegurava que no dormia dues nits al mateix lloc. “Només és segur quedar amb periodistes fora de les fronteres de Rússia”, deia. Ellen Barry, la periodista que el va entrevistar per al *New York Times*, explicava les dificultats que va tenir per a posar-s’hi en contacte, perquè Plutser-Sarno tan aviat signava el seu lloc des d’Estònia com de Tel-Aviv. A

més, la periodista va haver de seguir un procés de relació amb intermediaris molt complex. En aquesta entrevista, Plutser-Sarno qualificava l’acció de pintar un penis de 65 metres al pont Liteini de Sant Petersburg com la sublimació de l’art de Voina. “És una obra que s’adiu exactament amb la meua concepció de què ha de ser l’art. És monumental, heroica, romàntica, radical d’esquerres i tot un acte de protesta”, explicava.

Rebuig al premi. Mentre Oleg Vorotnikov i Leonid Nikolàiev encara eren a la presó de Sant Petersburg, un grup d’experts va nominar l’acció de Voina al pont Liteini per a rebre el premi Innovació 2010, en la categoria de les arts visuals. Aquest guardó, dotat amb 13.600 dòlars, fou creat pel Ministeri de Cultura de la Federació Russa l’any 2005. Per a l’edició d’enguany, la sisena, els experts han seleccionat un total de 287 obres procedents de totes les regions de Rússia, distribuïdes en 5 categories. Segons el comissari d’exposicions Andrei Erofèiev, membre del jurat del premi, Voina té molts punts per a obtenir el premi en la categoria de les arts visuals el dia 7 d’abril. “Tot dependrà del grau de llibertat que tingui el jurat. Però el 2010 ha estat, de segur, l’any de Voina, perquè la seva performance [al pont de Sant Petersburg] ha tingut ressò a tot el món”, assenyalava Erofèiev al diari rus *Kommersant*, el dia 8 de març passat. Val a dir que no fa gaire Erofèiev fou multat per haver dirigit una exposició titulada “L’art prohibit”.

Els membres de Voina, en canvi, no tenen la mateixa opinió respecte a la possibilitat de guanyar el premi In-

novació, perquè consideren que té un vessant pervers. “El poder ens proposa ser nominats per a un premi d’estat, cosa que nosaltres considerem una infàmia de part d’aquest poder criminal i dels conformistes del món de l’art”, assenyalava Plutser-Sarno al diari *Kommersant*. En unes altres declaracions, publicades pel diari de cultura alternativa *Animal New York*, a mitjan mes de febrer –poc després de fer-se públiques les nominacions als premis Innovació–, Plutser-Sarno es mostrava encara més crític amb els organitzadors del guardó: “Considerem que el premi Innovació és una proposta amb diner brut de les autoritats mafioses per a atorgar un subsidi als artistes i assegurar-se el conformisme i la lleialtat dels botxins de l’art contemporani rus”, explicava. Paral·lelament, el grup Voina ha deixat clara la posició respecte al premi a través d’un comunicat penjat a la seva web: “Voina no ha participat ni participarà mai en cap certamen ni premi de cap mena. Nosaltres fem art lliure, no art prostituit. El nostre art és el regal que fem al món i a cada una de les persones que hi viuen.” Segons Voina, l’exposició del seu art que més èxit ha obtingut fins ara s’ha fet a Sant Petersburg. Poc abans de ser detingut, Oleg Vorotnikov ho explicava al setmanari francès *Courrier International*: “La nostra exposició amb més èxit es fa a Sant Petersburg, on el Ministeri de l’Interior ha ordenat que les nostres cares, acompanyades de fotografies de les nostres accions, siguin penjades a les parets de totes les casernes de policia, amb la inscripció: ‘Grup Voina, buscat per actes de delinqüència.’”

Xevi Camprubí